

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

23 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache

judecători – Ghenadie Nicolaev și Petru Moraru,

examinînd admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de procurorul în procuratura Buiucani, mun. Chișinău, Oleg Popov, de partea vătămată și civilă, Scrob Vladislav, de partea vătămată și civilă, SRL „Lomcas” și de avocatul Buliga Ion în numele inculpatei Rapcea Angela, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 20 noiembrie 2014 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2015, în cauza penală în privința lui

Rapcea Angela Vasile, născută la 26 ianuarie 1973, originară și domiciliată în mun. Chișinău, str. I. Pelivan, nr. 15, ap. 16

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 29.10.2012 – 20.11.2014;

Instanța de apel: 30.01.2015 – 09.11.2015;

Instanța de recurs: 04.02.2016 – 23.03.2016.

Asupra admisibilității recursurilor în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 20 noiembrie 2014 **Rapcea Angela Vasile** a fost recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 (opt) ani, cu executare în penitenciar pentru femei de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activități legate de gestionarea bunurilor și a mijloacelor bănești pe un termen de 3 (trei) ani.

Acțiunea civilă a fost admisă parțial, s-a dispus încasarea din contul lui Rapcea A. în beneficiul lui SRL „Lomcas” sumele: 20 693,09 lei, – cu titlu de prejudiciu

material; 5 000 lei – cu titlu de prejudiciu moral; 5 000 lei – cheltuieli pentru asistență juridică.

S-a încasat din contul lui Rapcea A. în beneficiul lui Scrob V. sumele: 13 600 euro (conform cursului BNM la data executării sentinței) – cu titlu de prejudiciu material; 5 000 lei – cu titlu de prejudiciu moral; 4 000 lei – cheltuieli pentru asistență juridică.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt a constatat că, inculpata Rapcea A., în circumstanțe nestabilite de către organul de urmărire penală, intrând în posesia unui lot de articole de bijuterie despre care știa cu certitudine că sunt contrafăcute și anume că nu sunt confecționate din aur și nu corespund probei imprimante, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, la data de 18.02.2002, s-a prezentat la Casa de Amanet „LOMCAS”, unde afirmând că bijuteriile sunt confecționate din aur cu proba 583 le-a amanetat, solicitând și primind conform biletului de amanet nr. 126462 un împrumut în sumă de 1 148,51 lei, conform biletului de amanet nr. 126463 un împrumut în sumă de 5 484,44 lei și conform biletului de amanet nr. 126464 un împrumut în sumă de 2756 lei.

Tot ea, urmărind același scop, la data de 16 februarie 2002 s-a prezentat la aceeași casă de amanet, unde sub același pretext a amanetat bijuterii de același gen, primind conform biletului de amanet nr. 126492 un împrumut în sumă de 2 995, 56 lei. Tot în aceeași zi, folosind buletinul de identitate pe numele cetățeanului Mihalcea V., a amanetat bijuterii false primind conform biletului de amanet nr. 126490 un împrumut în sumă de 4 399 lei și conform biletului de amanet nr. 126491 un împrumut în sumă de 3 909,58 lei. În total, Rapcea A., prin înșelăciune și abuz de încredere, a primit de la Casa de Amanet „LOMCAS” bani în sumă de 20 693,09 lei, după ce intenționat s-a eschivat de la recuperarea bunurilor, cauzând părții vătămate o daună materială în proporții considerabile.

Tot, inculpata Rapcea A., urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, pe parcursul anilor 2006-2007, sub pretextul perfectării actelor cu ulterioara vânzare a imobilului amplasat pe str. Bazinului, 12 și a lotului de pământ aferent, bunuri imobile, care la acel moment nu îi aparțineau cu drept de proprietate privată, în mai multe tranșe, a cerut și a primit de la partea vătămată Scrob V. bani în sumă totală de 13 600 euro, care conform cursului oficial al BNM la data comiterii infracțiunii constituiau 22 5014, 72 lei, pe care i-a însușit, după ce, a înstrăinat imobilul menționat altei persoane, cauzându-i părții vătămate daune materiale în proporții deosebit de mari. În total, Rapcea A. a însușit bunuri materiale ale altei persoane în sumă de 245 707, 81 lei.

Acțiunile inculpatei Rapcea A. au fost încadrate în baza art. 190 alin.(5) Cod penal ca escrocherie, adică *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere săvârșită în proporții deosebit de mari.*

3. Nefiind de acord cu sentința pronunțată, împotriva acesteia au declarat apeluri:

➤ *partea civilă și vătămată, SRL „Lomcas”*, care a solicitat casarea acesteia în latura civilă și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte prin care să fie încasat prejudiciul material de la inculpata Rapcea A. în beneficiul lui SRL „Lomcas” în mărime de 35 177,74 lei și a prejudiciului moral în mărime de 300 000 lei. În motivarea cerințelor invocate în apel, s-a punctat că suma de 14 484, 65 lei constituie 10% din suma împrumutată la amanetarea articolelor falsificate depuse de către inculpata Rapcea A., atât pe numele ei, cât și pe numele cet. Mihalcea V., fapt care este confirmat și în biletele de amanet din 08 februarie 2002 și 16 februarie 2002, semnate de ambele părți și care sunt anexate la materialele dosarului. Însă, instanța de judecată a neglijat atât clauzele contractuale, cât și legislația în vigoare în domeniu și în concluzie incorect a încasat prejudiciul material în sumă de 20 693,09 lei, adică suma care i-a fost împrumutată inculpatei Rapcea A. la depunerea bijuteriilor falsificate. Totodată, la evaluarea prejudiciului moral, instanța de judecată nu a ținut cont de faptul că în rezultatul acțiunilor ilicite ale inculpatei administrației și fondatorilor SRL „Lomcas” li s-a lezat onoarea și demnitatea în fața familiilor, rudelor, clienților săi;

➤ *partea civilă și vătămată, Scrob V.*, care a solicitat casarea parțială a sentinței în latura civilă, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, în partea reparării prejudiciului moral, cu încasarea de la inculpata Rapcea A. în beneficiul lui Scrob V., a prejudiciului moral în mărime de 250 000 lei. În motivarea apelului s-a invocat că la evaluarea cuantumului prejudiciului moral, instanța de judecată nu a ținut cont de suferințele psihice pe care partea vătămată Scrob V. le-a suportat și le suportă pînă în prezent, începînd cu perioada deposedării de către inculpată a sumei de 13 600 euro, deoarece suma bunurilor sustrase, așa și nu a fost restituită de Rapcea A.. Totodată, instanța de judecată nu a luat în calcul la aprecierea prejudiciului moral gravitatea faptei, unde inculpata a comis o infracțiune deosebit de gravă, cât și de gradul de vinovăție a acesteia din urmă;

➤ *avocatul Matușenco I. în numele inculpatei Rapcea A.*, care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpata să fie achitată;

➤ *avocatul Buliga I. în numele inculpatei Rapcea A.*, care a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanță, prin care Rapcea A. să fie achitată, pe motiv că fapta sa nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii. În susținerea apelului apărătorul a invocat următoarele argumente:

- pe episodul SRL „Lomcas” inculpata nu cunoștea despre existența cărorva deficiențe la articolele de bijuterie amanetate. Pe parcursul anilor de nenumărate ori i-a propus lui Nicolaescu I. să-i restituie banii primiți în schimbul obiectelor gajate, însă Nicolaescu I. a refuzat, declarînd de fiecare dată, că bijuteriile lipsesc. Cantitățile de

bijuterii presupus contrafăcute, ce-i sunt incriminate Rapcea A. nu corespund cu cantitățile și nomenclatorul obiectelor pe care aceasta le-a predat spre amanetare;

- la dosar nu au fost administrate probe, care să confirme că obiectele expertizate sunt anume acele obiecte pe care le-a predat Rapcea A.;

- Rapcea A. a primit de la Scrob V. suma de 4 000 dolari SUA în calitate de arvună pentru casă, 4 000 dolari SUA pentru dezvoltarea afacerii sale și 2 000 dolari SUA pentru acoperirea cheltuielilor legate de divorțul său. Ulterior, Rapcea A. a semnat o recipisă comună, fiind ferm convinsă că recipisa anterioară Scrob V. o va nimici, căci în a doua au fost incluse toate sumele, inclusiv și dubla arvună, iar întreaga sumă a fost recalculată în euro.

Cumpărătorul, Saviuc P., la rîndul său, de asemenea cunoștea că documentele de proprietate sunt în proces de perfectare, însă a oferit un preț mai bun – 35 000 euro. Pe parcursul a 2 ani i-a transmis Rapcea A. două tranșe a câte 10 000 euro, după aceasta sume mai mici, în prezent îi mai este dator cu 8 000 euro. Bani primiiți de la Saviuc P. au fost utilizați pentru stingerea creditului pe care îl avea Rapcea A. la EximBank. Toate acestea circumstanțe denotă și în episodul respectiv, că Rapcea A. nu avea intenția să-1 înșele pe Scrob V.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2015, apelurile declarate de către părțile vătămate și civile SRL „Lomcas” și Scrob V. au fost respinse ca nefondate, și admise parțial apelurile avocaților Matusenco I. și Buliga I. declarate în numele inculpatei Rapcea A., casată sentința primei instanțe în partea stabilirii pedepsei inculpatei Rapcea A. și pronunțată o nouă hotărîre în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care potrivit art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală, drept recompensă pentru încălcarea drepturilor în cadrul instrumentării cauzei penale, inculpatei Rapcea A. i s-a redus termenul pedepsei pentru executare pînă la 6 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activități legate de gestionarea bunurilor și a mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru femei.

S-a încasat de la inculpata Rapcea A. în folosul avocatului Viton D. cheltuielile pentru asistență juridică în suma de 7 000 lei.

În rest, celelalte dispoziții ale sentinței s-au menținut fără modificări.

5. Pentru a motiva soluția adoptată, instanța de apel, verificînd legalitatea și temeinicia sentinței atacate, prin efectuarea atît a unei aprecieri proprii asupra veridicității fiecărui mijloc de probă în parte, cît și a unei aprecieri de ansamblu dedusă din totalitatea probelor administrate, și-a format convingerea că starea de fapt și de drept reținută de prima instanță cu privire la existența infracțiunii, la vinovăția inculpatei și la încadrarea juridică a faptei comise și-a găsit pe deplin confirmarea în prezenta cauză penală.

La caz, intenția de a dobîndi prin înșelăciune mijloacele bănești s-a manifestat prin aceea că, inculpata Rapcea A., fiind în posesia unui lot de articole de bijuterie despre care știa cu certitudine că sunt contrafăcute și anume că nu sunt confecționate

din aur și nu corespund probei imprimate, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, încă la momentul primirii banilor ca împrumut pentru bijuteriile amanetate, asumându-și un angajament declarativ de a restitui banii și de a-și recupera bijuteriile, nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat privind rambursarea banilor primiți de la Casa de Amanet „Lomcas”. Acest fapt demonstrează și conduita acesteia care după data de 06.03.2002 nu s-a mai prezentat să-și ridice bijuteriile, nici pînă în prezent nu a restituit nici o parte din suma împrumutată.

Pe episodul săvîrșit în privința părții vătămate Scrob V., contrar afirmației avocatului apelant, instanța de apel a constatat că inculpata a acționat cu intenție directă în dobîndirea prin înșelăciune a mijloacelor bănești, care s-a manifestat prin aceea că, inculpata Rapcea A., urmărind scopul de cupiditate, la momentul intrării în stăpînire a primei sume de bani în mărime de 3 400 euro, iar mai apoi și a celorlalte mijloace bănești urmărea doar scopul de a-i sustrage, neavînd intenția să-și execute angajamentul asumat, și anume de a înstrăina bunul imobil de pe str. Bazinului, 12, mun. Chișinău lui Scrob V..

Un alt aspect ce demonstrează intenția inculpatei de a obține mijloacele bănești de la Scrob V. este că noul cumpărător, martorul Saviuc P., a achitat inculpatei pentru casa situată în mun. Chișinău, str. Bazinului, 12, suma de aproximativ 50 000 euro, iar inculpata, sub diferite pretexte, pînă în prezent nu i-a achitat părții vătămate Scrob V. banii datorăți.

Cu referire la pedeapsa aplicată inculpatei Rapcea A., instanța de apel a menționat că la stabilirea categoriei pedepsei a fost acordată deplină eficiență prevederilor articolelor 7, 61, 75, Cod penal.

Cît privește termenul pedepsei închisorii aplicate inculpatei Rapcea A., instanța de apel, potrivit art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală, a redus pedeapsa închisorii, drept recompensă pentru încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei or, urmărirea penală în prezenta cauză penală a durat mai mult de 10 ani, fiind începută la 06.09.2002 și finisată prin întocmirea rechizitoriului la 19.10.2012.

Instanța de apel a concluzionat de dispune încasarea din contul lui Rapcea A. în beneficiul SRL „Lomcas” cheltuielile suportate pentru asistență juridică, acordată de către avocatul Vition D., în mărime de 7000 lei.

6. Împotriva deciziei au declarat recursuri ordinare:

➤ *procurorul*, care invocînd temeii pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței. În motivarea recursului s-au formulat următoarele argumente:

- instanța de apel, în partea descriptivă a deciziei recurate nu a argumentat motivat necesitatea aplicării prevederilor art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală, omițînd să indice în ce mod tergiversarea urmăririi penale a încălcat drepturile inculpatei Rapcea A.;

- instanța de apel a ignorat și prevederile art. 395 alin. (2) lit. 2) Cod procedură penală conform cărora instanța de judecată era obligată ca în dispozitivul deciziei

adoptate să indice constatarea că inculpata se face vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală.

- instanța de apel greșit a respins apelurile părților vătămate Nicolaiescu I. și Scrob V., acesta în situația în care apelanții s-au constituit ca părți civile. Mai mult, o parte civilă este SRL „Lomcas”, pe când instanța de apel omite să se expună asupra apelului acesteia, substituind-o cu Ion Nicolaescu, care nu este parte în proces, dar reprezentant al acesteia;

➤ *partea civilă și vătămată, Scrob V.*, care invocând temeii pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie inculpatei să i se stabilească o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executare în penitenciar pentru femei de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activități legate de gestionarea bunurilor și a mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani, precum și să fie admisă integral acțiunea civilă. Astfel, recurentul a indicat că instanța de apel neîntemeiat i-a aplicat o pedeapsă mai blândă inculpatei, deoarece nu au fost constatate încălcări a drepturilor acesteia la faza urmăririi penale, ci dimpotrivă, au fost lezate drepturile părții vătămate ce vizează termenul rezonabil de judecare a cauzei penale.

La fel, susține că instanța de apel, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral nu a luat în considerație gravitatea infracțiunii comise și că prin acțiunile inculpatei i-a fost lezată onoarea și demnitatea, iar suma de 5 000 lei acordată cu titlu de prejudiciu moral este neîntemeiată și inechitabilă;

➤ *partea civilă și vătămată, SRL „Lomcas”*, care invocând temeii pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie inculpatei să i se stabilească o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executare în penitenciar pentru femei de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activități legate de gestionarea bunurilor și a mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani, precum și să fie admisă integral acțiunea civilă.

În motivarea recursului declarat recurentul menționează că instanța de apel la pronunțarea deciziei în latura civilă a ignorat prevederile art. 219 Cod de procedură penală, și anume nu a dispus încasarea integrală a prejudiciului material cauzat, care nu este format doar din suma de 20 639 lei, dar și din 10% din suma împrumutată, ceea ce constituie 14 484,65 lei, adică în total 35 177,74 lei.

La fel, afirmă că cuantumului prejudiciului moral greșit a fost apreciat de către instanța de apel, deoarece drept consecință a acțiunilor ilicite ale inculpatei a avut de suferit imaginea SRL „Lomcas”.

Consideră că pedeapsa stabilită inculpatei este contrară prevederilor art. 61 Cod penal;

➤ *avocatul Buliga I. în numele inculpatei Rapcea A.*, care invocând temeii pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 14) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărârilor judecătorești, cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a

inculpatei, pe motiv că fapta acesteia nu întrunește elementele infracțiunii, expunând în acest sens următoarele critici:

- conform Hotărîrii Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin.(1) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale), s-a dispus admiterea excepției și s-a declarat neconstituțional alineatul (1) al art.287 Cod de procedură penală. Astfel, Curtea Constituțională a reținut, că autorităților publice competente li se impune nu doar interdicția de a judeca repetat o persoană, dar și interdicția de a urmări penal de mai multe ori o persoană pentru aceeași faptă (pct.52). La pct.53 Curtea menționează că pronunțarea și intrarea în vigoare a unei sentințe judecătorești sau emiterea unei hotărîri de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale împiedică reluarea urmăririi penale, punerea sub o învinuire mai gravă sau stabilirea unei pedepse mai aspre pentru aceeași faptă săvârșită de aceeași persoană;

- în ambele episoade incriminate a lipsit cu desăvîrșire intenția inculpatei de a provoca prejudicii părților vătămate. Pe episodul „LOMCAS” S.R.L. dînsa nici nu cunoștea despre existența cărorva deficiențe la articolele de bijuterie amanetate. Pe parcursul anilor de nenumărate ori i-a propus lui Nicolaescu Ion să-i restituie banii primiți în schimbul obiectelor gajate, însă ultimul a refuzat, declarînd de fiecare dată, că bijuteriile lipsesc. Cantitățile de bijuterii, care se presupune a fi contrafăcute, ce-i sunt incriminate inculpatei nu corespund cantităților și nomenclatorului obiectelor pe care aceasta le-a predat spre amanetare. La dosar nu au fost administrate probe, care să confirme, că obiectele expertizate sunt anume acele obiecte pe care le-a predat Rapcea A.. Pe episodul Scrob V., acesta din start cunoștea că Rapcea A. nu dispune de documente de proprietate asupra imobilului ce urma a fi procurat. Înțelegerea a fost de a procura casa, însă înțelegerea nu cuprindea și lotul de teren pe care era amplasată casa.

7. Pe marginea recursurilor declarate de procuror, de partea civilă și vătămată, Scrob Vladislav, de partea civilă și vătămată, SRL „Lomcas” a prezentat referință avocatul Buliga Ion în numele inculpatei Rapcea Angela, care a solicitat respingerea acestora.

8. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursurilor declarate împotriva hotărîrii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu și în baza materialelor din dosar, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestora, din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinînd admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărîrii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.

În cauza deferită judecării, sunt declarate patru cereri de recurs, astfel în contextul ce urmează instanța de recurs se va expune punctat asupra soluției de inadmisibilitate adoptate pe marginea acestora.

8.1. Din conținutul recursului declarat acuzatorul de stat, se constată că acesta invocă drept temei de drept pct. 6) și 10) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, pct. 6) stipulează că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazul în care instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, iar pct. 10) reglementează situația când s-au aplicat predepse individualizate contrar prevederilor legale.

Așadar, cu referire la pretinsa încălcare admisă de instanța de apel prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, instanța de recurs menționează că, acesta nu și-a găsit confirmare, întrucât textul deciziei contestate corespunde prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel motivând decizia în conformitate cu prevederile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, astfel, decizia cuprinde temeiurile de fapt și de drept care au dus, la caz, la adoptarea soluției expuse desfășurat în pct. 5 din prezenta decizie. Totodată, decizia instanței de apel cuprinde motivele pe își întemeiază corect soluția (Vol. III, f.d. 201-226), motivarea soluției fiind în corespundere cu dispozitivul deciziei atacate.

Cu privire la cele invocate de recurent precum că instanța de apel la judecarea apelurilor declarate nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apeluri, instanța de recurs menționează că motivarea hotărârii este un proces de analiză și sinteză a actelor și materialelor dosarului care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor amănunțit, atîta timp cît sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere probatoriu și sunt menționate componentele obligatorii ale unei motivări a hotărârii penale, așa cum s-a procedat, de altfel, în cauza dată.

Tot aici, Colegiul penal consideră că instanța de apel a dat răspuns la toate argumentele invocate de către apelanți în cererile de apel, specificînd motivele pe care și-a întemeiat soluția adoptată, iar afirmația recurentului precum că instanța de apel nu s-a expus asupra apelului părții civile SRL „Lomcas”, este neîntemeiată și urmează a fi respinsă, din motiv că instanța de apel s-a expus pe larg în decizia sa asupra argumentelor invocate de către reprezentantul SRL „Lomcas” (Vol. III, f.d.201-226).

În continuarea, referindu-se nemijlocit la argumentul recurentului, precum că instanța de apel nu a argumentat motivat necesitatea aplicării prevederilor art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală, instanța de recurs indică că, în cadrul examinării cauzei în ordine de apel, instanța de judecată corect a sesizat că urmărirea penală pe cauza dată a fost desfășurată pe parcursul a 10 ani, fapt ce a încălcat dreptul inculpatei la un proces echitabil judecat în termen rezonabil. Prin urmare, reieșind din prevederile normei menționate, nu este necesar să se indice din vina cui a fost încălcat un drept a persoanei învinuite, însă este obligatoriu însăși constatarea că persoanei

învinuite i s-a lezat un drept în perioada desfășurării urmăririi penale sau a judecării cauzei.

În contextul dat, instanța de recurs menționează că instanța de apel conducându-se de prevederile art. 414 alin. (7) Cod de procedură penală, corect a constatat că inculpatei Rapcea A. la etapa urmăririi penale i s-a încălcat dreptul la judecarea cauzei în privința sa într-un termen rezonabil.

În asemenea circumstanțe, este absolut necesar de remarcat că a fost încălcat principiul fundamental al procesului penal prevăzut la art. 20 Cod de procedură penală, în care se stipulează că atât urmărirea penală, cât și judecarea cauzelor penale trebuie să se desfășoare într-un termen rezonabil. Principiu ce garantează persoanei bănuite/învinuite dreptul la un proces echitabil, drept ocrotit și prevăzut de Convenția Europeană a Drepturilor Omului în art. 6 §1 care stipulează expres că: *„orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege.”*

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în hotărârile sale punctează că caracterul rezonabil al termenului de judecare a unei cauze, se stabilește în dependență de mai multe criterii, cum ar fi:

- complexitatea cauzei;
- comportamentul părților;
- comportamentul autorităților;

Raportînd aprecierile CEDO la speța dată, instanța de recurs conchide că etapa de urmărire penală a început la 06.09.2002 și s-a încheiat la 19.10.2012, care a durat aproximativ 10 ani, doar etapa de urmărirea penală.

Așadar, în cazul dat nici complexitatea cauzei și nici comportamentul părților sau a autorităților nu explică durata mare de timp în care s-a desfășurat doar urmărirea penală, care privită în ansamblu nu corespunde cerinței „termenului rezonabil”.

În atare situație, instanța de apel a fost în drept să aplice în speța dată prevederile art. 385 alin. (4) Cod procedură penală, ajungînd întemeiat la concluzia de a casa în acest sens sentința și a pronunțat o nouă hotărîre, potrivit căreia a fost micșorată pedeapsa stabilită inculpatei de către prima instanță, de la 8 ani la 6 ani, drept recompensă pentru încălcarea drepturilor acesteia.

Instanța de recurs, de asemenea nu reține nici alegațiile recurentului precum că instanța de apel a ignorat și prevederile art. 395 alin. (2) pct.2 Cod de procedură penală, conform cărora în dispozitivul deciziei, instanța de apel trebuia să arate constatarea că inculpatul este vinovat de săvîrșirea infracțiunii incriminate, deoarece lecturînd dispozitivul deciziei contestate, instanța de apel a specificat că se casează sentința primei instanțe doar în latura pedepsei stabilite, respectiv instanța de apel nu a intervenit în dispozițiile sentinței ce vizează vinovăția inculpatei, considerîndu-le legale și întemeiate.

Mai mult ca atît, instanța de apel a și indicat în dispozitivul deciziei adoptate că *„în rest, sentința se menține”*.

8.2. Lecturînd textul recursurilor declarate de către părțile vătămate  i civile Scrob V.  i SRL „Lomcas”, Nicolaescu I., instanța de recurs atestă că recurenții nu sunt de acord cu decizia instanței de apel în partea civilă, dar totodată contestă  i mărimea pedepsei stabilite inculpatei, invoc nd ca temeiuri de drept pct. 6)  i 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Av nd în vedere că recurenții  i întemeiază recursurile pe aceleași temeiuri  i invocă argumente similare, instanța de recurs se va expune asupra acestor două recursuri în cumul.

Privitor la solicitarea părții civile SRL „Lomcas” de a fi dispusă încasarea sumei de 14 484, 65 lei cu titlul de prejudiciu material, acest prejudiciu reprezent nd suma de 10% din suma împrumutată inculpatei Rapcea A., instanța de recurs indică că în acest sens sunt întemeiate aprecierile primei instanței, dispun nd încasarea din contul inculpatei în beneficiul SRL „Lomcas” a prejudiciului material în mărime de 20 639 le, mențion nd că această sumă este probată  i întemeiată, prin urmare argumentele recurentului invocate în acest sens se resping ca fiind neîntemeiate.

La capitolul ce vizează recuperarea prejudiciului moral, Colegiul penal menționeez  că argumentele invocate în acest sens în cererea de recurs au fost invocate  i în ordine de apel, asupra cărora instanța de apel s-a expus pe deplin, d nd răspuns la motivele invocate în cererile de apel  i argument nd punctat suma ce a fost considerată prejudiciu material, dar  i cea cu titlu de prejudiciu moral.

Referitor la existența unui prejudiciu moral cauzat recurenților de către inculpată, instanța de recurs puncteez  că este cert faptul că părțile vătămate au suferit careva consecințe negative de ordin psihic  i afectiv, care au legătură cauzală directă cu fapta comisă de inculpat.

Astfel, la stabilirea cuantumului daunelor morale instanțele de judecată sunt nevoite să stabilească un anumit echilibru între prejudiciul moral suferit, care, în anumite situații, nu va putea fi înlăturat în totalitate niciodată,  i despăgubirile acordate, care să permită celui prejudiciat anumite avantaje de natură a atenua suferințele morale, fără a se ajunge însă în situația îmbogățirii fără justă cauză.

 n acest context, Colegiul penal conchide că suma de 5 000 lei, acordată cu titlu de prejudiciu moral de către prima instanță și menținută de instanța de apel, este una echitabilă  i în deplină concordonat  cu principiul răspunderii civile delictuale care impune reparația integrală, reală  i efectivă a daunelor morale, lu ndu-se în considerare urmările faptei ce au survenit asupra integrității corporale  i sănătății victimei, av nd în vedere  i exigențele art. 3 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului  i Libertăților Fundamentale.

Prin urmare, instanța de recurs subliniază că echivalentul bănesc acordat cu titlu de prejudiciu moral nu trebuie să fie unul abuziv, adică să nu urmărească cu precădere îmbogățirea fără justă cauză a părții civile, ceea ce implică un angajament din partea instanțelor de judecată, care trebuie să stabilească acel echilibru între proporționalitatea sumei stabilite  i echitatea acesteia în atenuarea suferințelor morale cauzate părții civile.

La caz, Colegiul penal consideră că sumele solicitate de SRL „Lomcas” și de Scrob V. în mărime de 300 000 lei și respectiv de 250 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral sunt exagerate și neproporționale consecințelor cauzate de către inculpată, din care motiv solicitările nu pot fi admise, mai mult că însuși condamnarea inculpatei Rapcea A. aduce cu sine o satisfacție pentru părțile vătămate și civile.

8.3. Analizînd textul recursului declarat de către avocatul Buliga I. în numele inculpatei Rapcea A. instanța de recurs constată că recurentul invocă temeiurile de drept prevăzute de pct. 6), 8) și 14) Cod de procedură penală, potrivit cărora decizia instanței de apel poate fi atacată cu recurs în cazul în care instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; nu au fost întrunite elementele infracțiunii; Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederile legii aplicate în cauza respectivă.

Referitor la temeiul prevăzut la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală invocat de recurent drept temei de casarea a hotărîrii recurate, instanța de recurs și-a expus aprecierile față de acesta în **pct. 8.1** al prezentei decizii, și consideră inoportun expunerea repetată asupra acestui temei.

În continuare, instanța de recurs referindu-se la temeiul indicat de recurent privind neîntrunirea elementelor infracțiunii în acțiunile inculpatei Rapcea A., menționează că acesta urmează a nu fi reținut, deoarece argumentele apărătorului invocate în acest sens, au fost deja obiect de studiu în cadrul examinării cauzei în ordine de apel, asupra căreia instanța de apel s-a expus detaliat în textul deciziei adoptate.

În contextul dat, instanța de recurs susține pe deplin aprecierile instanței inferioare, în vederea respingerii argumentelor avocatului inculpatului, precum că la caz, nu sunt întrunite elementele constitutive a infracțiunii, lipsește latura subiectivă a infracțiunii incriminate, specificîndu-se că „...*contrar alegațiilor apărătorului inculpatei, s-a constatat că în acțiunile săvîrșite de către Rapcea A. se conține și latura subiectivă a infracțiunii incriminate, escrocherie, care s-a manifestat prin intenție directă, inculpata își dădea seama că desfășoară o activitate de inducere în eroare și că prin aceasta cauzează o pagubă a cărei împlinire o urmărește în vederea obținerii unui folos material injust (intenție exprimă prin scop).*”

Așadar, instanța de recurs reține că la caz a fost stabilită cu desăvîrșire de către instanțele de fond, intenția inculpatei de a săvîrși infracțiunea de escrocherie, avînd ca scop îmbogățirea sa fără justă cauză, prin ce a cauzat părților vătămate și civile prejudiciu material în proporții deosebit de mare.

Cu privire la argumentele invocate de recurent, precum că la caz au fost aplicată legea care ulterior a fost recunoscută de către Curtea Constituțională, ca fiind neconstituțională, instanța de recurs menționează că acestea sunt neîntemeiate, și urmează a fi respinse, din următoarele considerente:

În opinia instanței de recurs, soluția de condamnarea a inculpatei Rapcea A. a instanțelor de fond este corectă și adoptată în conformitatea cu prevederile legii penale și procesual penale, incidente cauze date.

Întru susținerea celor indicate supra, instanța de recurs face trimitere la prevederile art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, care stipulează că *„încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin.(2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.”*

Așadar, instanța de recurs indică faptul că nu pot fi considerate nule ordonanțele procurorului ierarhic superior din 24.07.2003 (Vol. I, f.d. 63), 17.12.2008 (Vol.II, f.d. 34), 20.02.2012 (Vol.II, f.d. 148) prin care s-a anulat hotărârile adoptate de către procurorul ierarhic inferior, deoarece după cum rezultă din materialele cauzei acestea nu au fost contestate în modul prevăzut de lege la procurorul ierarhic superior sau la judecătorul de instrucție în termenii stabiliți de legea procesual-penală, tăcut fiind acceptată, fără careva obiecții, ce potrivit prevederilor legale menționate supra, nu poate genera nulitatea acestora.

Tot aici, instanța de recurs face referire și la prevederile art. 230 Cod de procedură penală, care indică că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage după sine, pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

În atare situație, instanța de recurs conducându-se de prevederile art. 230, 251 alin. (4) Cod de procedură penală, respinge argumentele avocatului Buliga I., considerându-le lipsite de suport juridic.

În concluzie, instanța de recurs notează că în cauza supusă judecării, nu s-a constatat admiterea erorilor de drept prevăzute la pct. 6), 8), 10) și 14) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, la etapa judecării apelurilor, iar argumentele recurenților invocate în susținerea solicitărilor înaintate sunt considerate ca fiind neîntemeiate și urmează a fi respinse.

Hotărîrea atacată este legală și întemeiată, fiind adoptată în corespundere cu prevederile legale relevante, prescrise de art. 414-419 Cod de procedură penală și din atare considerente, recursurile ordinare declarate de recurenți sunt inadmisibile, ca fiind vădit neîntemeiate.

9. În temeiul art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de procurorul în procuratura Buiucani, mun. Chișinău, Oleg Popov, de partea vătămată și civilă, Scrob Vladislav, de partea vătămată și civilă, SRL „Lomcas” și de avocatul Buliga Ion în numele inculpatei Rapcea Angela împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel

Chișinău din 09 noiembrie 2015, în cauza penală în privința lui **Rapcea Angela Vasile**, ca fiind vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată integral la 06 mai 2016.

Președinte

Judecător

Judecător

Petru Ursache

Ghenadie Nicolaev

Petru Moraru